

POZITYVUS NUSITEIKIMAS PLĖTOTI KONSTRUKTYVŲ DIALOGĄ

Lietuvos Respublikos ministrų kabinetui rengiantis tvirtinti Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo planą, šių metų vasario 6 d. Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos prezidentė, Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos direktorė Danguolė Abazoriuvienė ir jos pavaduotojos – Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos direktorė Nomeda Domeikienė, Vilniaus miesto savivaldybės centrinės bibliotekos direktoriaus pavaduotoja Simona Žilienė, taip pat asociacijos tarybos narė, Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė Loreta Aleknieienė susitiko su Ministro Pirmininko patarėjais kultūros klausimais Edita Utariene ir Matu Drukteiniumi. Šiame visoms šalies viešosioms bibliotekoms svarbiame pokalbyje dalyvavo ir Lietuvos audiosensorinės bibliotekos direktorė Inga Davidonienė.

IK Koks buvo jūsų susitikimo su Ministro Pirmininko patarėjais tikslas? Kokius klausimus kėlėte? – plačiau pakomentuoti susitikimo turinį „Tarp knygų“ redakcija paprašė Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų asociacijos prezidentės **Danguolės Abazoriuvienės**.

– Gyvename visuomenėje, kurioje kiekviena kaita atneša naujų iššūkių. Patvirtinta nauja Lietuvos Respublikos Vyriausybė, parengta Vyriausybės programa, suformuota Ministro Pirmininko komanda, tad asociacijai šiuo metu svarbiausia užduotis yra politikams, kultūros strategijai formuojantiems asmenims nešti žinutę apie viešųjų bibliotekų naujus vaidmenis šiuolaikinėje kintančioje aplinkoje. Tokį tikslą išsikėlėme ir eidami į susitikimą su Ministro Pirmininko patarėjais E. Utariene ir M. Drukteiniumi. Svarbiausias uždavinys buvo įrodyti, kad bibliotekos savo žmogiškaisiais ištekliais, teikiamomis įvairiomis inovatyviomis paslaugomis ir infrastruktūra gali prisidėti prie Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo.

Kalbėjome apie bibliotekų kuriamą pridėtinę vertę, bibliotekų tinklo stiprybes ir galimybes užtikrinti valstybės teikiamų paslaugų pasiekiamumą ir prieinamumą visiems, net ir atokių vietovių gyventojams. 2024 m. sausio 1 d. statistikos duomenimis, Lietuvos savivaldybių viešųjų bibliotekų tinklą sudarė 1162 bibliotekos, kuriose dirbo 2366 profesionalūs darbuotojai. Pernai bibliotekose apsilankė per 7,6 mln. lankytojų. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos užsakymu bendrovės „Kantar“ 2019 m. atliktas tyrimas parodė, kad šalies bibliotekų teikiamas paslaugas lankytojai tiek mieste, tiek kaime vertina

IK Iš asmeninio albumo

labai gerai (bendro vertinimo vidurkis siekia 9,5 iš 10). Susitikime pabrėžėme stiprėjančią bibliotekų vaidmenį formuojant visuomenės kritinį mąstymą, didinant jos atsparumą informacinėms grėsmėms.

Su Ministro Pirmininko patarėjais aptarėme ir kitus aktualiausias bibliotekų sektoriui klausimus: bibliotekų darbuotojų kompetencijų didinimą ir specialistų trūkumą regionuose, taip pat bibliotekų ir kitų kultūros įstaigų darbuotojų atlyginimų nuoseklų didinimą ir jų konkurencingumo užtikrinimą darbo rinkoje. Maži atlyginimai neskatina jaunų specialistų vykti į regionus arba tokie specialistai, gaunantys 900–1200 eurų atskaičius mokesčius, ilgai neužsibūna bibliotekose. Akcentavome ir bibliotekininkystės studijų aukštosiose mokyklose, bibliotekininkų plataus spektro kompetencijų programų trūkumą.

IK Viktoras Kalnikas

Ministro Pirmininko patarėjus domino bibliotekų įgyvendinami projektai (remiami Europos Sąjungos struktūrinių fondų, Europos ekonominės erdvės ir Norvegijos finansinių mechanizmų, kitų fondų); tarp pamintinių – tokie naujas paslaugas vartotojams kuriantys projektai kaip Pasvalio Mariaus Katiliškio viešosios bibliotekos projektas „Socialiai atsakingų bibliotekų tinklas pažeidžiamų grupių asmenims“, finansuojamas iš Europos Sąjungos „Interreg“ VI-A Latvijos ir Lietuvos bendradarbiavimo per sieną 2021–2027 m. programos, Ignalinos rajono savivaldybės viešosios bibliotekos tarptautinis skaitymo skatinimo projektas „Europa skaito ir kuria. Pirmoji Europos skaitmeninė knygų anonsų ir suaugusiųjų kūrybinių išraiškų biblioteka“, Kauno miesto savivaldybės Vinco Kudirkos viešosios bibliotekos projektas „Emocijų bibliotekos 2“.

Išsakėme nuogaštavimus dėl Lietuvos kultūros tarybos pozicijos finansuojant biudžetinių įstaigų projektus. Kultūros tarybos parama bibliotekų paslaugų plėtrai yra būtina, todėl reikėtų persvarstyti tarybos organizavimo ir finansavimo kryptis, įvertinant, ar jos atliepia tolygią regionų kultūrinę raidą.

Patarėjai išklusė mūsų lūkesčius dėl naujoms knygoms įsigyti skiriamų lėšų didinimo bei galimybės centralizuotai įsigyti garsines knygas, dėl investicinio „Bibliotekų kompiuterizavimo“ projekto tęstinumo užtikrinimo.

Išdėstėme asociacijos siūlymus stiprinti bibliotekų tinklą ir didinti bibliotekų paslaugų prieinamumą, nuolat atnaujinant viešosios prieigos ir informacinių technologijų infrastruktūrą, kurti žinių erdvę gyventojų mokymuisi visą gyvenimą, mažinant skaitmeninę atskirtį regionuose. Juk Vyriausybės programoje yra mūsų siūlymus atitinkanti nuostata – „Investuosime į bibliotekų tinklą ir gebėjimus telkti bendruomenę ir skleisti kultūrą vietos lygmeniu“. Susitikimo metu pajutome pozityvų nusiteikimą plėtoti konstruktyvų dialogą ir tai vertiname kaip sėkmingo grįžtamojo ryšio pradžią.

IK Pokalbyje buvo aptarta ir paslaugų pasiekiamumas, prieinamumas visiems, išsakyti lūkesčiai dėl galimybės centralizuotai įsigyti garsines knygas. Visa tai glaudžiai sietina su Lietuvos audiosensorinės bibliotekos veiklos prioritetais. Kuriuos aspektus akcentavote susitikime? – paklausėme šios bibliotekos direktorės **Ingos Davidonienės**.

– Apie glaudų viso bibliotekų tinklo bendradarbiavimą liudija tvarios ir ilgalaikės iniciatyvos, tarp jų ir „Bibliotekos visiems“ iniciatyva. Susibūrusios dar 2021 m. ir tuomet pasirašiusios Bibliotekų prieinamumo manifestą, šalies bibliotekos iki šiol keliauja prieinamumo ir atsivėrimo visoms auditorijoms keliu. Ši iniciatyva, taip pat šiais metais įvyksianti jau trečioji konferencija+

pristatyta ir kultūros patarėjams. Dėmesys atskirties mažinimui, lygių galimybių užtikrinimui atsispindi Vyriausybės programoje, tad bibliotekų indėlio ir veiklų šioje srityje tęstinumas reikšmingai prisideda prie programos įgyvendinimo.

Lygių galimybių užtikrinimo tema Vyriausybės atstovams svarbi ir dėl šiais metais birželio 28 d. įsigaliosiančios Europos prieinamumo direktyvos, kuri jau yra perkelta į mūsų nacionalinę teisę, Lietuvos Respublikos gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų įstatyme įtvirtinti tam tikri prieinamumo reikalavimai. Remiantis šiuo įstatymu, skaitmeninės knygos turės būti rengiamos prieinamos, kad jas iš karto galėtų skaityti visi, nepaisant negalios ar sutrikimų. Labai svarbu, kad bibliotekos galėtų įsigyti skaitmenines tekstines, garsines knygas ir turėtų įrankius joms išduoti.

Šis klausimas susitikime buvo ypač akcentuotas, kad tokiam įrankiui sukurti numatyta priemonė būtų įtraukta į Vyriausybės programos priemonių planą. Tuo pat metu ji leistų sukurti bendrą, pagal tarptautinius standartus parengtą metaduomenų fiksavimo modelį.

Įsigaliosianti direktyva įpareigoja leidėjus ne tik rengti prieinamus skaitmeninius leidinius, bet ir tinkamai apie juos informuoti vartotojus. Tai reiškia, kad knygų pardavimo, išdavimo platformose turės būti pažymėti knygos prieinamumo metaduomenys. Šis įpareigojimas svarbus visiems knygų rinkos dalyviams, leidėjams, pardavėjams, bibliotekoms ir galutiniams vartotojams.

Prieinamumo duomenų klausimas jau buvo spęstas ir Lietuvos bibliotekų taryboje. Suburta darbo grupė parengė rekomendacijas ir šios veiklos tęstinumo nuostatas.

Pažymėtina, kad kokybiškas skaitmeninis turinys prisideda ir prie vartotojų kompiuterinio raštingumo didinimo, kuriam Vyriausybės plane skiriamas didelis dėmesys. Tad lieka tikėtis, kad bibliotekoms bus suteiktos galimybės prisidėti įgyvendinant pokyčius.

Parengė **Jūratė Bičkauskienė**